

9. Мазоренко Д.І. Технологічні карти та витрати на вирощування сільськогосподарських культур з різним ресурсним забезпеченням / Мазоренко Д. І. ; під ред. Д. І. Мазоренка, Г. Є. Мазнєва. – Харків : ХНТУСГ, 2006. – 725 с.

10. Мазоренко Д.І., Мазнєв Г.Є., Бобловський О.Ю., Артеменко О.О., Заїка С.О., Красноручький О.О. Методика розробки технологічних карт та нормативів витрат на вирощування сільськогосподарських культур. – Харків: ХНТУСГ. – 2003. – 50 с.

11. Піддубна О. Економічна ефективність виробництва насіння сої на регіональному рівні / О. Піддубна, С. Концеба // Економіка АПК. - 2015. - №1. - С. 14-20 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://eapk.org.ua/ru/contents/2015/01/14/>

12. Присяжнюк О.І., Григоренко С.В., Половинчук О.Ю. Особливості реалізації біологічного потенціалу сортів сої залежно від технологічних прийомів вирощування в умовах Лісостепу України. Plant Var. Stud. Prot. 2018. Т. 14. - № 2. - С. 215-223.

13. Саблук П.Т. Технології вирощування зернових і технічних культур в умовах Лісостепу України; 2-е вид., доп. К.: ННЦ ІАЕ, 2008. 720 с.

14. Технології вирощування зернових і технічних культур в умовах Лісостепу України / За ред. П.Т. Саблука, Д.І. Мазоренка, Г.Є. Мазнєва. – 2-е вид., доп. – К.: ННЦ ІАЕ, 2008. – 720 с.

15. Тонюк М.О., Концеба С.М. Шляхи підвищення економічної ефективності виробництва насіння олійних культур у регіоні. Економіка АПК. 2015. - №3. С. - 28-33.

УДК 339.9

УНІФІКОВАНІ ЗВИЧАЇ ПРИ УКЛАДАННІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ДОГОВОРІВ

UNIFIED CUSTOMS IN THE CONCLUSION OF FOREIGN ECONOMIC AGREEMENTS

ШИШКО А.В., здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти*
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

В статті визначено сутність процесу уніфікації, розглянуто питання уніфікації договорів його мети та завдань, основні етапи становлення міжнародно-договірної уніфікації. Розглянуто сутність та особливості застосування торгових правил Інкотермс, що розроблені Міжнародною торговою палатою, як одного з прикладів міжнародно-договірної уніфікації.

Ключові слова: уніфікації договорів, міжнародно-договірної уніфікації, зовнішньоекономічна діяльність, Інкотермс.

The article defines the essence of the unification process, considers the issue of unification of agreements, its purpose and objectives, the main stages of international treaty unification. The essence and peculiarities of application of Incoterms trade rules, developed by the International Chamber of Commerce, as one of the examples of international treaty unification are considered.

Keywords: unification of treaties, international treaty unification, foreign economic activity, Incoterms.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Останні роки в Україні спостерігаються тенденції активізація зовнішньоекономічної діяльності. Розширення співпраці з країнами

* Науковий керівник – Бабан Т.О. к.е.н., доцент

Європейського Союзу, розрив економічних взаємовідносин з Російською Федерацією, пошук нових ринків, вихід на ринки країн Азії та Африки, все це обумовлює потребу приділяти все більше уваги питанням контролю зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) вітчизняних підприємств. Основним документом, що опосередковує взаємовідносин між учасниками угоди з різних країн, визначає її істотні умови, є зовнішньоекономічний договір (контракт). Зазначений документ виступає об'єктом як зовнішнього, так і внутрішнього контролю. Зовнішній контроль договорів ЗЕД в Україні здійснює Міністерство економічного розвитку і торгівлі, органи Митного контролю, НБУ та досить детально регулюється нормативно-правовими актами держави.

З самого початку розвитку уніфікації найбільш ідеальною її формою вважалась міжнародно-договірна уніфікація, тому, що завдяки міжнародному договору, прийняття котрого є необхідною умовою даної форми уніфікації, забезпечується відносна однотайність та стабільність регулювання відповідних відносин на території різних країн.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Потрібно зазначити, що питання уніфікації договорів, визначення його мети та завдань, об'єктів, суб'єктів, системи контрольних процедур, інформаційного та методичного забезпечення досліджуються у працях багатьох вітчизняних вчених: Бутинця Ф.Ф., Валуєва Б.І., Дмитренко І.М., Камінської Т.Г., Максимової В.Ф., Нападовської Л.В., Пантелєєва В.П., Шевчука В.О. та ін.

Формулювання цілей статті. Метою статті є характеристика документів яка полягає в установленні однотайного складу та форм управлінських документів, що фіксують здійснення одно типових управлінських функцій, що саме і називається уніфікацією документів.

Виклад основного матеріалу. Початок становлення міжнародно-договірної уніфікації приватного права традиційно відносять до другої половини 19 століття, коли міжнародна спільнота усвідомила необхідність однакового правового регулювання відносин інтелектуальної власності (прийняття Паризької конвенції з охорони промислової власності (1883), Бернської конвенції з охорони художніх і літературних творів (1886). Далі – з'явилися «морські» конвенції: Міжнародна конвенція про уніфікацію деяких правил про коносамент (1924), Конвенція про уніфікацію деяких правил про надання допомоги та рятування на морі (1910), Конвенція про уніфікацію деяких правил про зіткнення суден (1910) та ін. Подальшого розвитку процес міжнародно-договірної уніфікації набув після другої світової війни і супроводжувався прийняттям міжнародних конвенцій у сфері транспорту (Конвенція ООН про морське перевезення вантажів (1978), Монреальська конвенція про уніфікацію деяких правил про міжнародні повітряні перевезення 1999) та ін.); у сфері торговельно-економічних відносин (Віденська конвенція про договори міжнародної купівлі-продажу товарів (1980), Оттавська конвенція про міжнародний фінансовий лізинг (1988)) і т.д. Міжнародно-договірною уніфікацією також були охоплені сфери сімейних відносин (Конвенція про складання шлюбу та визнання його недійсним, 1978), міжнародного цивільного та арбітражного процесів (Нью-Йоркська конвенція про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень, 1958; Гаазька конвенція щодо угод про вибір суау, 2005) і т.д.

Проте слід зазначити, що міжнародно-договірна форма уніфікації не повною мірою виправдала своє призначення, а саме – досягнення однотайного регулювання відповідних відносин, оскільки деякі з міжнародних конвенцій досі не набрали чинності з ряду причин: одна з них – недостатня кількість держав, що до них приєдналися. Існує і ряд інших причин правового, політичного та економічного характеру, аналіз яких заслуговує на окреме дослідження.

В доктрині широко поширеною є думка, що уніфікація являє собою створення (або введення в дію) в національному законодавстві уніфікованих норм, як з використанням міжнародно-правових засобів, так і в односторонньому порядку.

Так, наприклад, вчений-правник Ю.О. Тихомиров під уніфікацією розуміє розробку та введення в дію загальнообов'язкових однакових юридичних норм (правил), а віднесення уніфікованих норм безпосередньо до правової системи держави, на його думку, відбувається за допомогою трансформації. Аналогічної думки дотримується О.М. Садиков, зазначаючи, що уніфікація – це процес вироблення «єдиних (уніфікованих) правових норм, які після прийняття

їх зацікавленими державами замінили б різні положення національного права». При цьому, дослідник зауважує, що «... уніфікація є процесом вироблення єдиних (уніфікованих) правових норм для подібних відносин, незалежно від того, в яких правових формах такий процес здійснюється».

Л.А. Лунц вважав, що метою уніфікації є усунення в області певних відносин відмінностей в матеріальному цивільному законодавстві окремих країн, а здійснюється вона за допомогою міжнародного договору.

Загалом зовнішньоекономічні угоди в Україні укладаються відповідно до національного законодавства, міжнародних угод, міжнародних звичаїв, рекомендацій міжнародних органів і організацій, якщо це не заборонено прямо та у винятковій формі законодавством України. Але інколи при укладенні зовнішньоекономічного договору стикаються дві чи більше різних правових національних моделей. Саме тому важливу роль при укладенні зовнішньоекономічного договору відіграє те, законодавство якої країни повинно бути застосовано в тих чи інших випадках (питання правової прив'язки).

Економіка світового господарства забезпечила підприємствам більший, ніж будь-коли, доступ до ринків усього світу. Товари продаються у ширшому ряді країн, у більших обсягах і різноманітті. Але із зростанням обсягів і складності міжнародних торгових відносин, зростає й можливість виникнення непорозумінь та витратних спорів, коли договори купівлі-продажу складаються неналежним чином.

Інкотермс (International Commercial Terms) – це звід міжнародних правил, що забезпечують однозначні тлумачення найбільш широко використовуваних термінів в області зовнішньої торгівлі.

Торгові терміни, оформлені у вигляді словника, використовуються для приведення до єдиних стандартів умов постачання при укладанні договорів на міжнародному рівні. Вони пояснюють процес розподілу обов'язків, витрат і ризиків між сторонами, котрі укладають договір: продавцем і покупцем.

Перша редакція відома як «Інкотермс-1936» – вперше правила опубліковані Міжнародною торговельною палатою в 1936. Поправки і доповнення пізніше були зроблені в 1953, 1967, 1976, 1980, 1990., 2000., 2010 роках. В даний час діє Інкотермс-2020, який набув чинності 1 січня 2020 року.

Інкотермс, офіційні правила Міжнародної торгової палати для тлумачення торговельних термінів, полегшують ведення міжнародної торгівлі. Посилання на Інкотермс в договорі купівлі-продажу чітко визначає відповідні обов'язки сторін та зменшує ризик юридичних ускладнень.

Правила Інкотермс не регулюють такі питання, як перехід права власності на товар, право розпорядження товаром тощо. Вони регулюють лише деякі обов'язки сторін договору з поставки або передачі товару відповідно до договорів купівлі-продажу, а також розподіл ризику між сторонами договору в цих випадках. Крім того, вони пов'язані з обов'язком очистити товар для експорту та імпорту, упакування товару, обов'язком покупця прийняти поставку, а також надати підтвердження того, що відповідні зобов'язання були належним чином виконані.

Упродовж довгого часу законодавство України зобов'язувало застосовувати правила Інкотермс до договорів постачання між суб'єктами господарювання. Так, у пункті 4 статті 265 Господарського кодексу України («ГКУ») у редакції, яка діяла до 03.08.2012, була пряма вказівка про те, що «умови договорів поставки повинні викладатися сторонами відповідно до вимог Міжнародних правил щодо тлумачення термінів «Інкотермс».

У 2012 році Міністерство фінансів України прийняло Наказ №651 від 30.05.2012 року, яким було затверджено Порядок заповнення митних декларацій на бланку єдиного адміністративного документа, який передбачає вимоги щодо заповнення графи №20 «Умови поставки». Так, при заповненні митної декларації експортери повинні зазначити умови поставки, що відповідають Класифікатору умов постачання (затверджений Наказом Міністерства фінансів України №1011 від 20.09.2012).

Класифікатор умов поставки фактично дублює умови постачання, які передбачені редакціями правил Інкотермс 2000, 2010 років, однак на Інкотермс не посилається. При цьому,

Порядок також враховує ситуації, коли сторони у зовнішньоекономічному договорі зазначили зовсім інші умови поставки, ніж передбачені Класифікатором. У такому випадку декларант повинен зазначити у митній декларації «...скорочене літерне найменування умов поставки, найбільш наближених до умов, передбачених у договорі (контракті)».

Отже, сторони не мають обов'язку викладати свої умови поставки відповідно до правил Інкотермс навіть для цілей митного декларування. Сторонам гарантується свобода вибору умов поставки.

Висновок. В міжнародній практиці трактування перевізниками та експедиторами деяких умов поставок згідно з різними редакціями правил інтерпретації комерційних термінів у договорах перевезення і транспортно-експедиторських договорах, як правило, значно відрізняється від трактування цих самих термінів у міжнародних договорах купівлі-продажу. У результаті існує досить високий ступінь ризику виникнення збитків учасників зовнішньоторговельної угоди через підміну понять умов поставки на службові терміни, які використовуються при транспортному експедируванні. Таким чином, від нової редакції Інкотермс 2020 очікується більш детальне пророблення правил застосування комерційних термінів, що дасть змогу учасникам ЗЕД ефективніше здійснювати свою діяльність.

Література.

1. Порфір'єва О. К. Уніфікація правового регулювання умов зовнішньоекономічних контрактів у міжнародному приватному праві. автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03. Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Х., 2000. 20 с. URL: <http://mydisser.com/ru/avtoref/view/16393.html>.

2. Інкотермс Офіційні правила тлумачення торговельних термінів Міжнародної торгової палати (редакція 2000 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988_007#Text

3. Рибальченко Н.С. Особливості укладання зовнішньоекономічних договорів (контрактів). Правовий тиждень. 2008. № 42 (115).

4. Беяєва Е. Інкотермс: к чому готовиться? Бухгалтер 911. 2019. № 48. URL: <https://i.factor.ua/journals/buh911/2019/november/issue-48/article-105632.html>

5. Ганна Денисова, Катерина Кісільова. Зовнішня торгівля, уніфіковані звичаї та застосування стандартних угод у шипінгу. Юридична газета. 2019. №47 (701). URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/zovnishnoekonomichna-diyalnist/zovnishnya-torgivlya-unifikovani-zvichayi-ta-zastosuvannya-standartnih-ugod-u-shippingu.html>

УДК 657.432

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

DIRECTIONS OF IMPROVEMENT OF ACCOUNTING OF SETTLEMENTS WITH BUYERS AND CUSTOMERS IN MODERN CONDITIONS OF MANAGEMENT

**ОБЖА Т.В., здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти*
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка**

На сучасному етапі економічну ситуацію в Україні можна охарактеризувати несприятливими для розвитку економіки чинниками, а саме нестабільністю суспільних зв'язків, некерованими інфляційними процесами, необґрунтованими політичними подіями та іншими чинниками, які негативно впливають на